

Jacoba van Beieren (1401-1436)

Jacoba van Beieren, gravin van Holland, Zeeland en Henegouwen (1417-1433), geb. Le Quesnoy (Henegouwen) 16 juli 1401, reeds weduwe van Jan van Touraine, tweede zoon van de Franse koning, volgde zij in 1417 haar vader op in diens graafschappen. In Holland en Zeeland laiden daarop weer de Hoekse en Kabeljauwse twisten op. De Hoeken erkenden 's graven dochter als gravin, maar de Kabeljauwen zochten steun bij Jacoba's oom Jan van Beijeren.

Ook Filips van Bourgondië, volle neef van Jacoba van Beieren, meende aanspraak te kunnen maken op de erfenis van Willem IV. Nog in 1417 sloot Jacoba een omstreden huwelijk met haar volle neef Jan IV van Brabant. Toen deze echter in 1420, zonder medeweten van zijn vrouw, Holland en Zeeland voor 15 jaar aan Jan van Beieren verpandde verklaarde Jacoba haar huwelijk als ongeldig te beschouwen. Zij week in 1421 uit naar Engeland, waar zij trouwde met Humphrey van Gloucester, vierde zoon van de Engelse koning. Om Jacoba te hulp te komen deed deze met een Engels leger een inval in Henegouwen, maar hij werd verslagen. Jacoba onderwierp zich daarop aan Filips en werd door hem te Gent in verzekerde bewaring gesteld (1425).

Na de dood van Jan van Beieren in datzelfde jaar vatten de Hoeken in Holland weer moed. Enkele trouwe aanhangers bevrijdden Jacoba uit de Gentse gevangenis, waarna zij drie jaar lang de ongelijke strijd wist vol te houden in de vesting-driehoek Gouda-Oudewater-Schoonhoven. Nog eenmaal waagde ook Humphrey van Gloucester onder druk van de publieke opinie in Londen een poging Jacoba te hulp te komen. Op 13 januari 1426 landde een Engelse vloot op Schouwen. Hier hoopte men steun te krijgen - van de talrijke Hoekse geslachten in Zeeland. Maar Filips van Bourgondië trok met een grote krijgsmacht, waaronder ook vele Delftse burgers, tegen het Engelse landingsleger op en wist dat na bloedige strijd terug te dringen. Humphrey keerde voorgoed naar Engeland terug. Vreselijk moet er in deze jaren in Holland, maar ook in het gebied boven het IJ geleden zijn. Plundering en moord, nu eens van Hoekse dan weer van Kabeljauwse kant, was aan de orde van de dag. Hoeveel mensenlevens deze strijd heeft gekost is niet bij benadering te zeggen. De kronieken spreken meestal in algemene bewoordingen. Maar het Oude Goutse Kronyckken weet ook te vertellen hoe de bewoners van Westlandse dorpen, wanhopig over de zware oorlogsschatting hen door Filips van Bourgondië opgelegd, de 11de april 1427 naar Delft, de stad die altijd zo trouw Filips' zijde had gehouden, trokken en daar een oproer verwekten dat aan de schout Jan van Egmond en vijf van zijn dienaren het leven kostte. De 12 gevangen genomen boeren werden als de moordenaars aangewezen en onthoofd, hun hoofden op de poorten ten toon gesteld. In 1428 kwam het tot een wapenstilstand en vervolgens tot een verdrag tussen Jacoba en Filips (Zoen van Delft, 29 juni 1428). Daarbij werd o.m. bepaald

Samengesteld door H.K. Nagtegaal

dat Jacoba afstand deed van de regering haar landen ten behoeve van Filips van Bourgondië, maar de titel van gravin zou behouden. Verder mocht zij zonder toestemming van Filips, van haar moeder en van de Staten der gewesten geen huwelijk sluiten. Toen Jacoba dat verdrag in 1433 schond door haar (geheim) huwelijk met Frank van Borselen, moest zij ook haar titel afstaan met de weinige rechten die ze nog had behouden. Het huwelijk werd daarop door Filips erkend en kerkelijk ingezegend. Tot haar dood heeft Jacoba verder gewoond op het slot Teylingen bij Sassenheim, overl. Sassenhem op slot Teylingen 9 oktober 1436, begraven in de hofkapel te Den Haag, dochter van Willem IV van Beieren en Margaretha van Bourgondië.

Zij huwde 1e Den Haag 6 augustus 1415 met Jan hertog van Touraine en graaf van Ponthieu, geb. Parijs 31 augustus 1398, dauphin in december 1415, overl. Compiègne 4 april 1417, zoon van Karel VI van Frankrijk en Isabeau van Beieren.

Zij huwde 2e Den Haag 10 april 1418 met Jan IV, hertog van Brabant, geb. Atrecht 11 juni 1403, volgde 1415 zijn vader op, overl. Brussel 17 april 1427, zoon van Anton van Brabant en Johanna van Luxemburg-St. Paul.

Zij huwde 3^e Londen in oktober 1422 met Humphrey hertog van Gloucester en graaf van Pembroke, geb. 3 oktober 1390, overl. in de gevangenis van de abdij te Bury St. Edmunds 23 februari 1447, zoon van Hendrik IV van Engeland en Maria Bohun. Dit huwelijk werd ongeldig verklaard 1425 en nogmaals in 1428.

Zij huwde 4^e in het geheim 1432, openlijk ingezegend te St. Maartensdijk 1 maart 1434 met Frank van Borselen, volgde zijn vader op als heer van Zuylen en St. Maartensdijk, stadhouder van Holland 1425, kapitein-generaal van Zeeland, pandde met twee zijner neven het bestuur over Holland en Zeeland van Philips de Goede, kocht na 1431 de heerlijkheden Borselen en Kortgene, na zijn huwelijk afgezet doch weldra in zijn rechten hersteld, werd 1434 graaf van Oostervant, houtvester van Holland 1436, erfde van Jacoba de heerlijkheden Oost en West-Voorne, kastelein van Teilingen, ridder van het Gulden Vlies 1445, overl. Brielle 19 november 1470, zoon van Floris van Borselen en Oede van Bergen op Zoom.

Lit.:

- A.W.E. Dek, *Genealogie der graven van Holland*, blz. 66.
- D. Wijbenga. *Genealogische en Historische Encyclopedie van Delft*, deel II (1988), blz. 96, 97.
- J. Fox, *De Prins van Oranje en Amsterdams kapitaal in de strijd tegen Jacoba van Beieren*; in: *Amstelodamum*, jaarboek 25 (1963), blz. 12.
- Wulfaart Sabbinge, *Jacob van Beieren*;

Wapen:

- G.A. Gorinchem. *Wapenboek van Jan van Kuyl*.

Afbeelding:

- Haags Historisch Museum 1872-0021-SCH

Vervaardiger:

- Hollandse School ca. 1600.